

НАУКОВІ

й теоретико-методологічні засади

викладання дисципліни „Професійний спорт”

БОРИСОВА О. В.

УДК 796.342.071.24 (477)

СПОРТ в історії розвитку цивілізації завжди відігравав важливу роль і був основою для зміцнення іміджу на всіх рівнях і етапах розвитку суспільства й держави. Ця методологічна проблема, яка не знаходить остаточного рішення вже більше 100 років, відбилася й у теорії спорту. Унаслідок перетворень сучасний спорт набув нової якості – це не тільки спортивна діяльність, але й сфера послуг, виробництво і збут продукції. Ефективне вирішення будь-якої проблеми вимагає відповідної теоретико-методологічної бази. Спорт як об’єкт наукового вивчення передбачає розгляд соціальних, організаційних, правових,

економічних, інформаційних та інших аспектів. Становлення спорту, зокрема й професійного, почалося в стародавньому світі, його розвиток мав свої особливості в Середні віки і в Новий час. Аналіз сучасних концепцій має на меті формування уявлень про основні тенденції розвитку спорту в ХХ – ХХІ ст., а також оцінки його сучасного стану та перспектив розвитку [1 – 10].

Робота виконана в рамках теми 1.2. „Сучасний професійний спорт і шляхи його розвитку в Україні” Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011 – 2015 рр. Міністерства України у справах сім’ї, молоді та спорту (номер державної реєстрації 0111U001715).

Сучасна спортивна наука має на увазі весь комплекс наукових дисциплін, які дос-

ліджують спорт: громадські, гуманітарні та природничі науки, а також міждисциплінарні наукові галузі, що виконують найрізноманітніші функції в системі пізнання спорту. Одні науки (філософія, соціологія, культурологія) розробляють загальнометодичні підходи, інструменти аналізу, поглиблюючи й розширюючи межі проникнення в предмет вивчення. Інші (історія, соціологія, статистика) орієнтовані на збір даних і систематизацію фактів про процеси й події в спорті, використовуючи при цьому найрізноманітніший інструментарій. Третя група (психологія, педагогіка, біологія, фізіологія, політика, економіка) пов'язана з аналізом окремих сторін та елементів спортивної сфери, механізмів впливу зовнішніх і внутрішніх факторів розвитку. Множинність наукових вимірювань і характеристик визначається тим, що спорт постає одним з важливих регуляторів соціальних відносин, пронизуючи майже всі сфери життя суспільства й людини, і зумовлює необхідність його міждисциплінарного

вивчення, залучення потенціалу та інструментарію всіх громадських, гуманітарних, а в деяких випадках – природних і технічних наук.

Мета дослідження: визначення теоретико-методологічних основ наукової дисципліни „Професійний спорт”.

Методи дослідження: аналіз, синтез і узагальнення; порівняння, зіставлення й аналогія; абстрагування, індукція, дедукція; моделювання; аналіз науково-методичної літератури та документальних джерел; історико-логічний, конкретно-історичний, порівняльно-історичний; системний підхід і структурно-функціональний аналіз; опитування й спостереження; методи математичної статистики.

Найважливішим питанням для розвитку професійного спорту як наукової дисципліни є визначення напрямів його досліджень, які можна подати в єдності трьох взаємопов'язаних аспектів: сфера суспільного життя, вид активності соціальних суб'єктів, тип соціальних відносин (рис. 1).

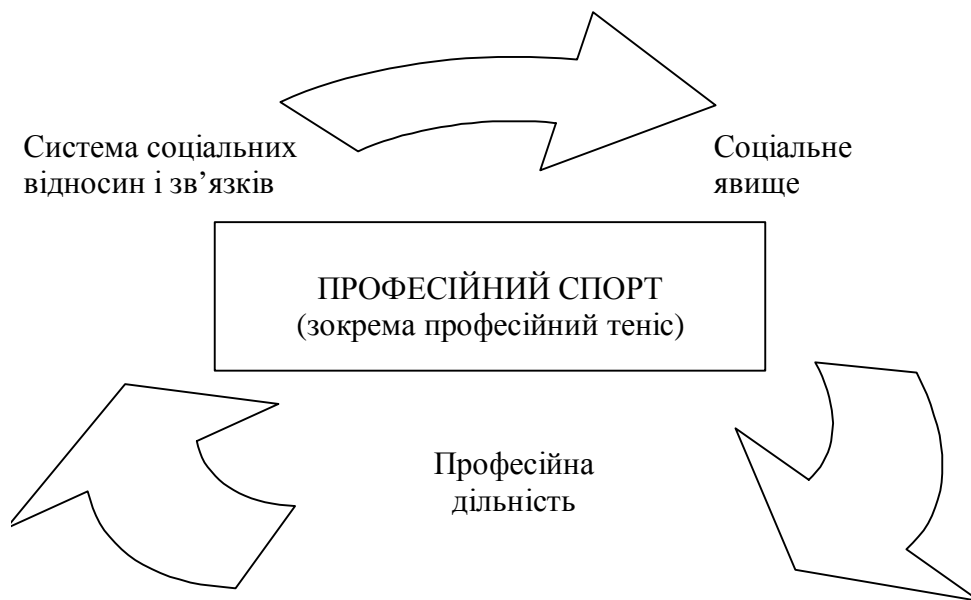

Рис. 1. Аспекти вивчення професійного спорту.

У першому аспекті його слід розглядати як елемент структури суспільства в цілому, її частина, яка посідає певне місце, що

відіграє певну роль і володіє особливими якостями та функціональними властивостями. Професійний спорт постає в ролі струк-

Д
И
Д
А
К
Т
И
К
А

тури, що забезпечує реалізацію соціально-значущих функцій і загальних (оздоровча, виховна, освітня, видовищна, комунікативна), і специфічних („клапана безпеки”, моделювання поведінки, духовності, підтримки надії, індивідуалізації, відволікання, інтеграції) [4]. Другий аспект розгляду професійного спорту – це спосіб сукупної та індивідуальної активності соціальних суб’єктів, виду людської діяльності та соціальної поведінки. У цьому значенні спорт аналізується як підприємство і професійна діяльність, щодо якої всі учасники поділяються на групи: спортсмени, тренери, науковці, керівники, політики, бізнесмени, виробники товарів і послуг, засоби масової інформації тощо, які характеризуються установками й мотиваціями, пов’язаними з уча-

стю спорту. Третій, найважливіший аспект інтерпретації професійного спорту – включення його до складної мережі соціальних відносин і зв’язків.

Олімпійський і професійний спорт як система знань фундаментально розроблені проф. С. Гуськовим та проф. В. Платоновим. Учені розглядають його на двох рівнях пізнання – емпіричному та теоретичному (рис. 2), що реалізується у двох основних напрямках: загальноосвітньому та спеціально-освітньому (рис. 3), які принципово відрізняються не лише за змістом, але й за методологічними, організаційними, матеріально-технічними основами [3 – 4]. Ураховуючи цільову спрямованість нашого дослідження, його предмет і об’єкт, розглянемо це на прикладі професійного спорту.

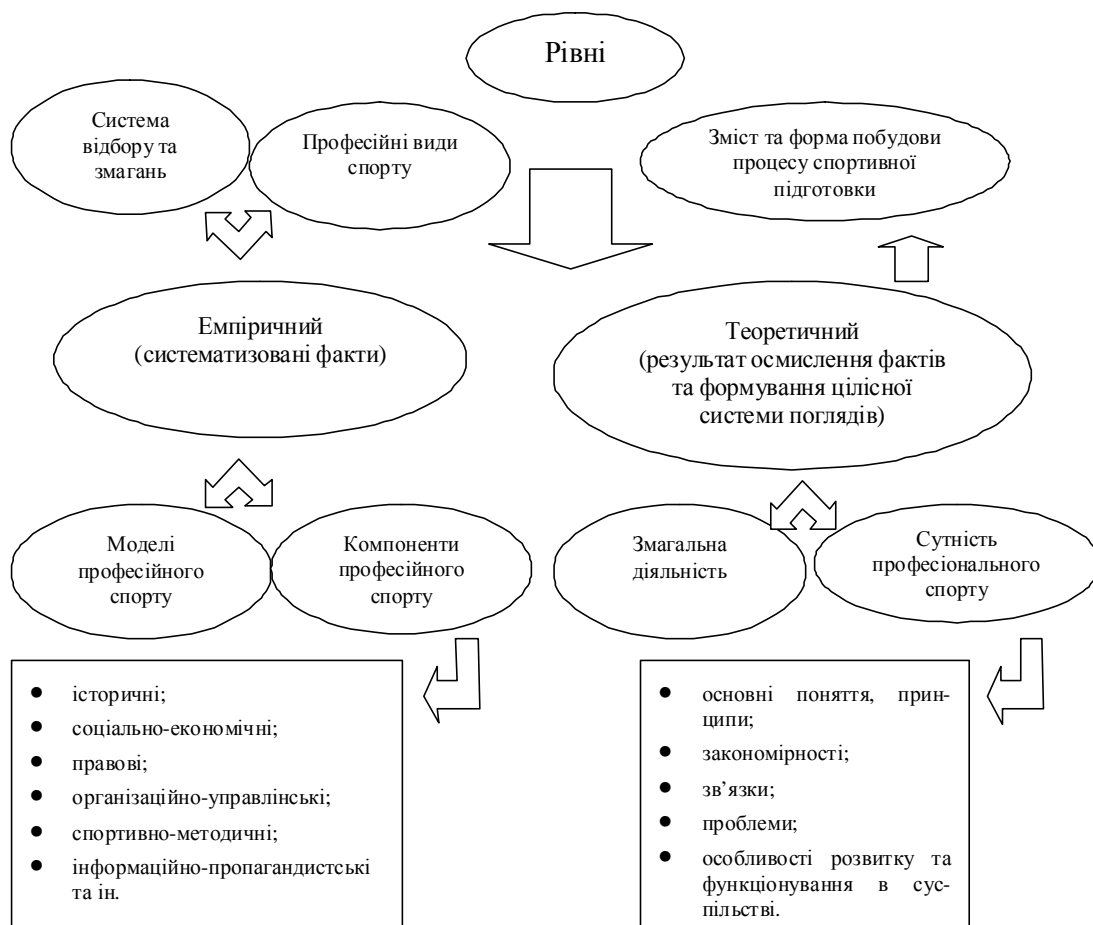

Рис. 2. Система знань з професійного спорту (за В. Платоновим та С. Гуськовим) [4]

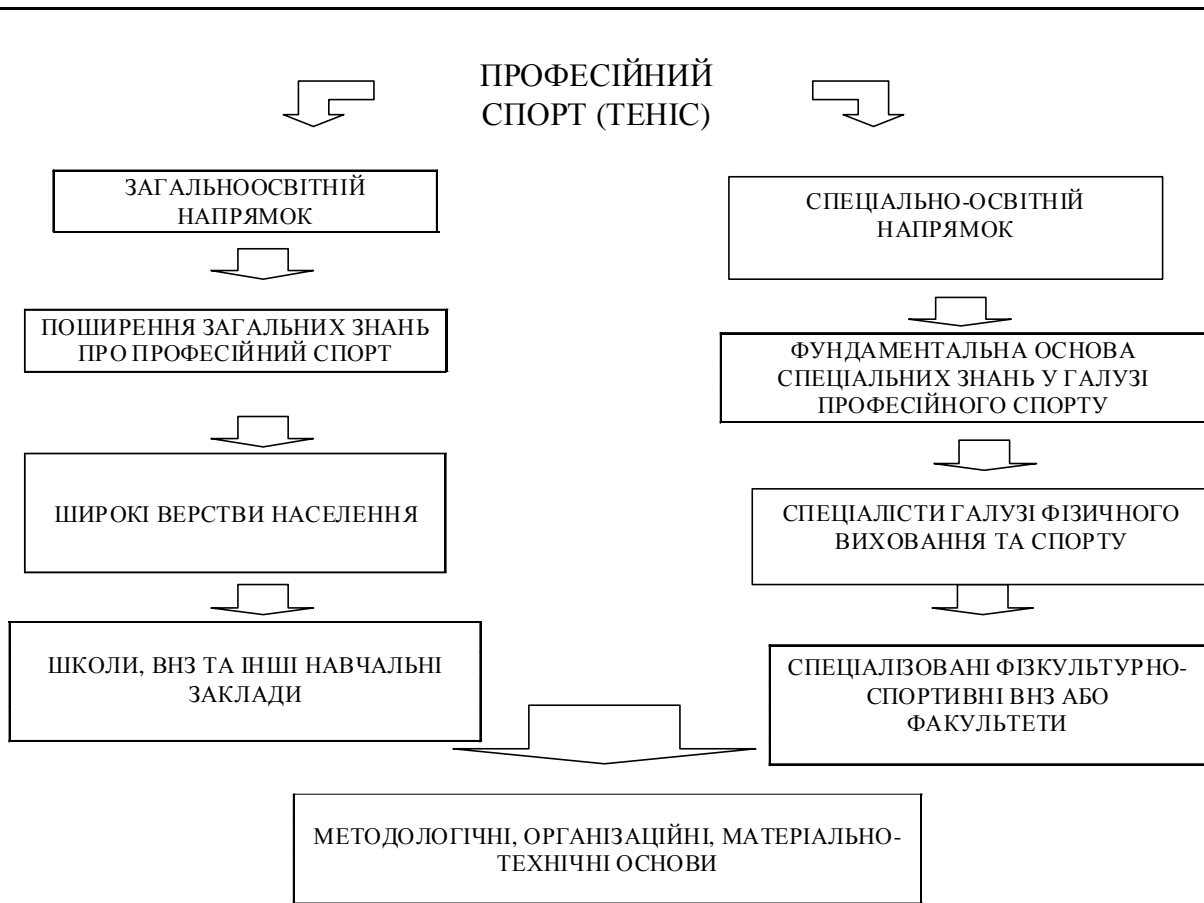

Рис. 3. Механізм набуття знань з професійного спорту в Україні (за В. Платоновим) [4]

Спортивна наука містить емпіричний і теоретичний рівні та аспекти знань і досліджень, які тісно взаємодіють у більшості досліджень, включаючи водночас побудову теоретичних моделей, концептуалізацію й операціоналізацію понять і гіпотез, первинний збір та аналіз даних. Важливою характеристикою наукового знання є його обґрунтування, доказовість, підтвердження або спростування наявних фактів, формулювання гіпотез, виявлення закономірностей, принципів тощо. Основними відмінностями фундаментальних і прикладних досліджень у галузі професійного спорту є їхня цільова спрямованість, роль суб'єкта аналізу, зв'язок теорії з практикою, фаза пізнавального циклу, просторово-часові характеристики [2, с. 5 – 7]. Так, якщо для фундаментальних досліджень характерна пізнавальна спрямованість (пізнання механізмів і

закономірностей), то для прикладних – перетворювальна (використання упізнаних механізмів). Роль суб'єкта аналізу: у першому випадку – об'єктивувати (відсторонено-нейтральна), а в другому – суб'єктивувати (активно-зацікавлена).

Для фундаментальних досліджень характерний опосередкований зв'язок з практикою, вони передбачають збір, опис емпірично-конкретних даних, розробку абстрактно-теоретичних моделей і проводяться у жорстко лімітованому просторі тривалий період часу. Прикладні дослідження мають на увазі безпосередній зв'язок з практикою, перехід від абстрактно-теоретичних моделей до конкретного синтезу їх у практичних технологіях, а також локалізованість простору й обмеженість часу. До прикладних галузей спорту можна віднести концепції розвитку спорту

загалом і окремих видів як моделей функціонування спорту в країні, програм підготовки спортсменів, тоді як фундаментальні розділи спортивної науки можна пов'язати з теорією спорту, компаративним дослідженням фізичної культури та спорту тощо. Слід зазначити, що прикладні дослідження професійного спорту є міждисциплінарними, оскільки поряд з моделями організаційно-управлінської системи вивчаються дії факторів зовнішнього середовища: економічних, психологічних, соціокультурних та інших. У результаті цього прикладне знання про спорт постає не як з'єднання конкретно-емпіричних висновків різних дисциплін, а як синтез абстрактних моделей, що дає можливість теоретичної інтерпретації конкретної ситуації й формування в ній суб'єкта, поєднуючи таким шляхом результати теоретичного, емпіричного та практично зорієнтованого знання.

З погляду взаємозв'язку теорії та практики, необхідно зупинитися на питанні про логіку професійного спорту як наукової та навчальної дисципліни. Для вивчення проблем професійного спорту в Національному університеті фізичного виховання і спорту України створена кафедра олімпійського та професійного спорту (1992 р.), а професійний спорт як навчальна дисципліна в 1994 р. введена в програму підготовки кадрів спеціалізованих навчальних закладів країни. Розвиток наукової дисципліни здійснюється в рамках тем Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 1998 – 2015 рр., представлених у введенні роботи. Побудова навчального курсу тісно пов'язана з науковою дисципліною й розвитком професійного спорту як об'єктивного явища [4].

До питання про закономірності і закони професійного спорту [9 – 10]. З одного боку, це наявність „об'єктивних” законів розвитку та побудови загальної теорії спорту з урахуванням функціональних (або кореляційних) залежностей, з іншого – характер і форма причинно-наслідкових зв'язків: „правил” і „прин-

ципів”, що працюють за певних умов. У результаті цього основними компонентами спортивного знання є:

- пізнавально-оцінний, пов'язаний з процесом дослідження і проникнення в механізм і закономірності спорту, а також описи, пояснення й оцінки тих чи тих подій і явищ;
- інструментально-праксеологічний – використання наукових висновків у спортивній практиці, управлінні, стратегії розвитку, у процесах прийняття рішень і технологіях їх реалізації;
- виховно-соціалізаційний – пов'язаний з впливом спортивного знання на механізм соціалізації особистості, вихованням громадянина.

Невід'ємною характеристикою наукового знання є категоріальний і понятійний апарат. Проф. В. Платонов [4] виділяє базові, пов'язані з олімпійським та професійним спортом в цілому і окремими його аспектами, і похідні терміни, які підпорядковуються базовим і виводяться з них. Базові терміни умовно класифікуються на п'ять груп: загальні – олімпізм, олімпійський і професійний спорт; пов'язані з міжнародною системою – МОК, МСФ, НОК, міжнародні спортивні об'єднання; пов'язані з проведенням Олімпійських ігор, їхньою програмою, виявленням переможців – національна олімпійська команда, програма олімпійських ігор, олімпійські види спорту, спортивна дисципліна, вид змагань, система олімпійських змагань; розкриває систему підготовки спортсменів до змагань – система підготовки спортсменів, спортивна підготовка, спортивне тренування; підводять підсумок спортивної підготовки на певному етапі спортивного вдосконалення – спортивний результат, спортивна кваліфікація. Взаємозв'язок спорту з різними суспільними явищами й використання знань із суміжних галузей зумовлюють використання категорій зі сфер економіки, політики,

права, біології, медицини, філософії, соціології тощо [1; 3 – 4; 9 – 10].

Методологія спортивної науки становить особливу наукову галузь, учення про застосування різних методів і їхніх комбінацій у пізнанні спорту, пов'язане з правильною постановкою проблем і вибором адекватних підходів, трансформацією методологічних принципів і вимог у сукупність конкретних операцій і процедур, використанням різних інструментів. Основні методи та методологія досліджень у спорті склалися поступово впродовж більш ніж 100-літнього історичного розвитку не тільки спорту, а й суміжних наук, на кожному етапі якого домінували різні методологічні підходи (або їхні комбінації) та методичні прийоми [2; 6]. Серед основних методів, що застосовуються в дослідженнях спорту, в основі яких лежить ступінь спільності аналізу об'єкта або діапазону реальності, можна виділити три групи: загальнонаукові, соціально-гуманітарні й спеціальнонаукові.

Загальнонаукові методи використовують дві групи засобів пізнання:

- логіко-евристичні прийоми – індукція й дедукція, аналіз і синтез, діагноз і прогноз, визначення і класифікація, порівняння й аналогія, дескриптивно-конкретний опис і абстрактно-пояснювальна інтерпретація, спостереження й експеримент, статистичний аналіз і логіко-математичне моделювання, верифікація та фальсифікація;

- філософсько-аксіологічні принципи пов'язані з філософсько-світоглядними й оцінно-аксіологічними критеріями.

До другої групи методів належать: методи історико-порівняльного й синхронно-компаративного дослідження; аналіз документів і джерел; тести й шкалювання; інтерв'ю, анкетні опитування й зондаж громадської думки; методи вивчення стереотипів і традицій тощо.

Спеціально-наукові – модифікація або комбінування кількох методологічних компо-

нентів в особливий інструментарій, ефективний для дослідження конкретного об'єкта. Завдяки цій групі методів розробляють моделі функціонування професійного спорту в країні з використанням експертних оцінок, програми розвитку, проводять статистичний, порівняльний аналіз країн-учасниць міжнародного спортивного руху тощо [7].

Наступним підходом у класифікації методів є їх поділ на якісні та кількісні, застосування яких стало актуальним у другій половині ХХ ст. У сучасних методиках досліджень спорту дуже складно позначити межу між якісними і кількісними підходами, адже сучасні компаративні дослідження охоплюють десятки й сотні порівнюваних об'єктів, які проводять з використанням і якісних підходів, і новітніх математичних засобів збору та обробки інформації [5]. Компаративні дослідження розглядають явища або процеси в широкому соціально-історичному та соціально-культурному контекстах, припускають усебічний аналіз передумов і наслідків, залучення історичних аналогій, вивчення досвіду інших країн. Потребуваність компаративного аналізу зростає в порівняльних дослідженнях організаційних структур спорту як моделей управління на державному та муніципальному рівнях. Прикладним напрямком компаративних досліджень є аналіз сукупності соціально-економічних, політичних відносин в Україні та розробка на цій основі наукових засад удосконалення організаційної системи спорту в країні.

І останнім з найбільш важливих критеріїв класифікації методів спортивної науки є їхнє функціональне призначення, на основі якого можна виділити, з одного боку, інструменти (з перевагою індукції) для опису та збору даних, а з іншого – переважно дедуктивні способи аналізу та інтерпретації зібраних фактів [2]. Ці функції пов'язують з двома рівнями дослідницької діяльності: конкретно-емпіричним

і абстрактно-теоретичним. До перших відносять такі методи збору первинної інформації, як контент- та івент-аналізи, опитування, інтерв'ю, пряме спостереження, шкалювання та ін., а інші пов'язують з формулюванням теоретичних гіпотез і побудовою абстрактно-логічних і математичних моделей, із засобами концептуалізації та інтерпретації, пояснення та конструювання.

Дуже важливою є проблема визначення перспективних напрямів розвитку методології сучасної спортивної науки з урахуванням останніх досягнень і новітніх технологій. Безумовно, перспективними методологічними підходами у сфері фундаментальних досліджень є порівняльний (компаративний) метод та моделювання. Зазначимо, що багато нових методів та методик застосовуються не лише для проведення фундаментальних, теоретичних досліджень, а й у суто прикладних цілях для аналізу поточних ситуацій і вибору оптимальних рішень на замовлення і державних, і корпоративних структур. Крім того, у прикладному аналізі розвитку спорту постперебудовного простору СНД, зокрема Росії й України, найпоширенішим методом є експертна оцінка, а також „івент-аналіз” з урахуванням основних чотирьох параметрів: суб'єкт і об'єкт, тип взаємодії, час і місце події. Таким чином, новітні методи та методики кінця ХХ – початку ХХІ ст. стоять перед проблемою оптимального поєднання адекватних якісних і кількісних прийомів, які передбачають розробку комп'ютерних програм.

Вивчення соціальної реальності спорту зумовлює застосування методів соціологічної теорії. У соціології спорту існують різні підходи до розгляду взаємозв'язків між спортом і суспільством, мікро-або макроаспекти спорту розглядаються в широкому культурному або структурному контексті. Американські соціологи виділяють в спортивній науці два види інструментів: кількісні (відомості й факти, що піддаються статистичному аналізу) та якісні

(збір яких здійснюється за допомогою інтерв'ю, результатів індивідуальних і групових спостережень або соціальних характеристик і тенденцій) методи дослідження [7 – 10]. Серед методів дослідження виділяють: опитування, інтерв'ювання, контент-аналіз, етнографічні, історичні та соціологічні. Соціологічний аналіз ґрунтується на численних теоріях, але ми зупинимося на тих, які традиційно використовують для вивчення спорту як соціального явища, а саме: структурний функціоналізм, теорія конфлікту й теорія структурації [10].

Прихильники структурного функціоналізму вивчають соціальні процеси в контексті системи відносин як цілісної структури, інтерпретуючи їх як усталені форми [10]. Соціальні інститути як компоненти системи формують ролі й задовольняють функціональні потреби учасників. У результаті цього можна виділити чотири напрямки досліджень: взаємозв'язок спорту з іншими соціальними інститутами (політика, економіка, наука, освіта тощо); відображення в спорті загальноприйнятих практик суспільства (дискримінації, сублімації, націоналізму тощо); вплив суспільної системи (комерціалізація та професіоналізація спорту, розвиток професійного спорту, вплив засобів масової інформації); механізми утворення ролей і мотивація до занять спортом.

Теорія конфлікту ставить в центр аналізу конфлікт як явище, властиве природі людського суспільства. Теорію конфлікту розвивали Р. Дарендорф і Л. Козер як протипагу структурному функціоналізму, що робить акцент на стабільність і рівновагу соціальної системи [10]. Останнім часом теорія конфлікту набула розвитку в роботах американських вчених Д. Белла, Боулдинга, французьких – М. Кроз, А. Турена, представника Норвегії – Ю. Гальтунга та ін., які розглядають спорт як соціальне утворення, яке розвивається завдяки конфліктам [10]. Вони підкреслюють цінність конфлікту в тому, що

він стимулює розвиток соціальної системи, дозволяє послабити напруження між ворожими сторонами й відновити відносини, а також сприяє зближенню і знайомству конфліктуючих груп. Так, в умовах спортивної системи конфлікт може перестати бути актуальним, якщо суб'єкт домагається певної мети, наприклад, перемоги у змаганні. Однак конфлікти в спорті можуть відбуватися й між цілими країнами, наприклад, протистояння США і Радянського Союзу, які мають серйозні наслідки, є комплексними й зачіпають кілька сфер життя.

У теорії структуризації А. Giddens стверджує, що товариство „High modern” відрізняється „внутрішньо властивою модерною рефлексивністю”, й описує взаємовідносини між людською дією й соціальними інститутами [8]. Основним поняттям теорії є поняття соціального агента. В умовах спорту, у вузькому значенні, таким агентом є спортсмен, який діє відповідно до мотивів (досягнення перемоги). Раціоналізація дії – агент розуміє, знає і може пояснити свої дії. Рефлексивний моніторинг – це постійне й безперервне відстеження індивідом власних дій і дій інших людей (суперників), а також фізичних та соціальних умов [7; 10]. У глобальному сенсі ця теорія передбачає аналіз ситуації та визначення основних напрямків розвитку спорту вищих досягнень (цільові програми розвитку видів спорту, програми підготовки спортсменів до Олімпійських ігор та інших основних стартів). Крім того, у теорії А. Giddens структура описана як набір правил, які є умовою дії індивіда (як в функціоналізмі) і результатом (відмінність від функціоналізму). Агент одночасно відтворює і створює правила. Спортсмен як суб'єкт, який діє, активно бере участь у процесі створення спортивної гри та відтворення правил.

Таким чином, перераховані підходи розглядають спорт з різних позицій. Функціоналізм акцентує увагу на формуванні со-

ціальних цінностей і норм, функціях спорту, взаємодіях з соціальними інститутами. Теорія конфлікту розглядає внутрішньогрупові і міжгрупові відносини в спорті, вивчає процес протікання конфлікту, можливі шляхи її розв'язання. У центрі уваги теорії структуризації – людина як діючий суб'єкт, здатний впливати на дійсність всупереч сформованій структурі, зовнішнім і внутрішнім конфліктам. Саме визначення мети й завдань, предмета та об'єкта досліджень зумовлює вибір тієї чи тієї теорії або використання кількох для всебічного вивчення спорту як соціального явища.

Теоретичною та методологічною базою наукової дисципліни „Професійний спорт” є праці вітчизняних і зарубіжних авторів у галузі соціології, історії, управління, економіки й формування ринкових відносин у професійному спорті США, країн Європи, Росії та України, а саме:

- розкриття ролі й значення професійного спорту в суспільстві;
- суперечності становлення й функціонування, тенденції розвитку професійного спорту;
- напрямки модифікації спорту, зв'язок професійного спорту та спорту вищих досягнень;
- проблема аматорства і професіоналізму в спорті;
- організаційні, правові, соціально-економічні основи, а також різні аспекти розвитку індустрії професійного спорту;
- розвиток ринкових відносин у спорті в умовах перехідних соціально-економічних систем;
- аналіз проблем професійного спорту й участі держави в його розвитку;
- політичні аспекти, у яких досягнення національних команд і окремих спортсменів набувають політичного значення, а багато державних та громадських діячів завдяки спорту створюють імідж і підвищують свій рейтинг у політичному житті країни;

• взаємозв'язок професійного спорту з освітою, економікою, мистецтвом, юриспруденцією, засобами масової інформації, міжнародної дипломатією.

Зазначимо, що зв'язок спорту й освіти вчені розглядають у різних аспектах [3 – 4; 6, 10]. З одного боку, спорт сприяє підвищенню прагнення до освіти, набуттю академічних успіхів, посиленню соціальної інтеграції, служить каталізатором громадської активності, з іншого – входить в протиріччя з основними цілями освіти. В останнє десятиліття розгорнули інтенсивні дослідження, спрямовані на оновлення теорії, методики фізичного виховання і спортивної підготовки. Водночас зростає розрив між рівнем підготовленості випускників фізкультурних вузів і посиленими запитамі сучасного суспільства.

Соціальна значущість професійного спорту, професіоналізація та комерціалізація олімпійського спорту зумовлюють необхідність вивчення світового досвіду з питань реорганізації організаційних основ спорту в країні відповідно до сучасних тенденцій. Однак, незважаючи на розвиток наукової думки, розширення кола проблем у працях українських учених, не знайшли належного відображення і глибокого осмислення соціальні, економічні, етичні, правові, спортивні аспекти розвитку професійного спорту в країні, що й становитиме перспективу наших подальших досліджень.

Література

1. **Алексеев С. В.** Международное спортивное право : учеб. для студ. / С. В. Алексеев / под. ред. П. В. Крашенинникова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2008. – 895 с.
2. **Батыгин Г. С.** Лекции по методологии социологических исследований / Г. С. Батыгин. – М. : Аспект Пресс, 1995. – 288 с.

3. **Гуськов С. И.** Организационные и социально-экономические основы развития профессионального спорта в США : дис. ... д-ра пед. наук / С. И. Гуськов. – К., 1992. – 510 с.

4. **Профессиональный спорт** : учеб. для студ. высш. учеб. завед. физ. воспитания и спорта / под общ. ред. С. И. Гуськова, В. Н. Платонова. – К. : Олимп. лит., 2000. – 392 с.

5. **Смелзер Н. Дж.** О компаративном анализе, междисциплинарности и интернационализации в социологии / Н. Дж. Смелзер // Социол. исследования. – 2004. – № 11. – С. 12 – 18.

6. **Философия** и социология спорта в XXI веке: „Круглый стол” журнала „Теория и практика физической культуры” совместно с кафедрой философии и социологии РГАФК (29 марта 2000 г.) / В. Столяров, Л. Матвеев, Р. Пилюян и др. // Теория и практика физ. культуры. – 2000. – № 6. – С. 46 – 55.

7. **Cohen R.** Global sociology / R. Cohen, P. Kennedy. – Second Edition, Basingstoke: Palgrave, 2007. – P. 247 – 252.

8. **Giddens A.** The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration / A. Giddens. – Berkeley, Los Angeles, 1984. – P. 16.

9. **Jarvie G.** Sport and Leisure in Social Thought / G. Jarvie, J. Maguire. – London: Routledge, 1994. – P. 94 – 117.

10. **Maguire J.** Global sport: identities, societies, civilisations / J. Maguire. – Cambridge: Polity Press, 1999. – P. 231 – 245.

* * *

Борисова О. В. Наукові й теоретико-методологічні засади викладання дисципліни „Професійний спорт”

У статті визначено теоретико-методологічні основи наукового аналізу професійного спорту, а також його логіка як наукової

й навчальної дисципліни. Методологічну основу дослідження становив діалектичний підхід, заснований на усвідомленні універсальності взаємозв'язків соціальних процесів і явищ, адекватному відбитті реальної дійсності. В основу методології дослідження також покладено знання й досвід, накопичені у сфері олімпійського та професійного спорту. Модифікація сучасного спорту, зумовлена процесами професіоналізації та комерціалізації, свідчить про необхідність наукового обґрунтування реорганізації національних організаційно-управлінських систем спорту відповідно до загальносвітових тенденцій.

Ключові слова: професійний спорт, наукова дисципліна, навчальна дисципліна, методологія та методи дослідження, емпіричний і теоретичний рівні знань.

Борисова О. В. Научные и теоретико-методологические основы научной дисциплины „Профессиональный спорт”

В статье определены теоретико-методологические основы научного анализа профессионального спорта, а также его логика как научной и учебной дисциплины. Методологическую основу исследования составил диалектический подход, основанный на осознании универсальности взаимосвязей социальных процессов и явлений, адекватном отражении реальной действительности. В основу методологии исследования также положены знания и опыт, накопленные в сфере олимпийского и профессионального спорта. Модификация современного спорта, обусловленная процессами профессионализации и коммерциализации, свидетельствует о необходимости научного обоснования реорганизации национальных организационно-управленческих систем спорта в соответствии с общемировыми тенденциями.

Ключевые слова: профессиональный спорт, научная дисциплина, учебная дисциплина, методология и методы исследования, эмпирический и теоретический уровни знаний.

Borysova O. V. Scientific, Theoretical and Methodological Foundations of the Scientific Discipline „Professional sport”

The article defines the theoretical and methodological foundations of the scientific analysis of the professional sport, as well as its logic as a scientific and academic discipline.

Professional sport as an object of research requires the study of its social, organizational, legal, economic, and informational aspects at the two levels of knowledge: empirical and theoretical. Furthermore, the methodological, organizational, and material foundation of such study differs depending on whether general education or special education aspect is considered.

The methodological foundation of the research featured in this article was the dialectic approach, which proceeds from the acknowledgement of the universality of the interrelations of social processes and phenomena and the adequate reflection of reality. Knowledge and experience in the sphere of Olympic and professional sport are also put into the foundation of the methodology of the research. The reorganization of the modern sport precipitated by its professionalization and commercialization highlights the need for the scientific substantiation of the reorganization of the national organizational and administrative systems of sport according to global trends.

Key words: professional sport, scientific discipline, academic discipline, methodology and research methods, empirical and theoretical levels of knowledge.

Стаття надійшла до редакції 06.03.2013 р.

Прийнято до друку 27.06.2013 р.